

SENZORICKÁ INTEGRACE

Co to je?

Kdo je ergoterapeut?

Kde hledat?

**Mé dítě má
autismus**

**Jak využít
SENZORICKOU
INTEGRACI?**

SEŠIT OTÁZEK A ODPOVĚDÍ

Veronika Kozáková, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

Obsah

Úvod

Seznamte se

Kdo je ergoterapeut

- Kde hledat
- Co dělá

Co to je senzoričká integrace

- Přístup senzoričké integrace
- Adaptační odpověď
- Porucha senzoričkého zpracování

Kolik máme smyslů

Jak využít senzoričkou integraci

Uplatnění senzoričké integrace nejen v terapii

Taktilní vnímání

Vestibulární vnímání

Propriocepce

Sluchové vnímání

Zrakové vnímání

Chut' a čich

- Problém s příjmem jídla a pití

Interocepce

Seznam kontaktních pracovišť, kde pracují ergoterapeuti

Prostor pro poznámky

Nástroje pro zaznamenání hodnocení

Záznamový list hodnocení poruchy senzoričké integrace

Dotazník SHORT SENSORY PPROFILE

Použitá literatura

Úvod

Brožura – Sensorická integrace vznikla v rámci bakalářské práce na téma Využití sensorické integrace v ergoterapii u dětí s poruchou autistického spektra.

Tato brožura má sloužit ergoterapeutům, aby mohli sensorickou integraci blíže představit rodičům dětí s autismem, které mají potíže v oblasti zpracovávání smyslových vjemů. Brožura je rozdělena na několik kapitol. Přibližuje ergoterapeuta a jeho práci, sensorickou integraci jako přístup i jako proces v našem těle a pro inspiraci popisuje různé hry a aktivity, které působí na určité smysly.

Rodičům nabízí prostředky dozvědět se více o svém dítěti a poruchám smyslového vnímání.

Profesionálům slouží jako nástroj při seznamování se s dítětem a pomáhá mu rozpoznat specifické znaky poruch smyslového vnímání, které jsou mnohdy velmi individuální. V poslední kapitole jsou uvedené dva hodnotící nástroje, které mohou ergoterapeutovi sloužit jako vodítka při ergoterapeutickém vyšetření.

Seznamte se

Kdo je ergoterapeut?

Ergoterapeut (angl. Occupational therapist) je zdravotnický pracovník, který poskytuje ergoterapii na základě indikace lékaře (neurolog, pediatr). Nebo formou fakultativní služby, pokud služba není hrazena zdravotní pojišťovnou.

Kde hledat?

Dětští ergoterapeuti pracují nejčastěji v nemocnicích, dětských stacionářích, školách nebo terapeutických centrech (**viz seznam kontaktních pracovišť**).

Co dělá?

Ergoterapeut se v péči o dítě s PAS zaměřuje na oblasti: soběstačnosti (hygiena, jídlo, oblékání, toaleta, ale také cestování MHD, nakupování, aj.), **kognitivních funkcí** (školní dovednosti, pozornost, orientace, generalizace aj.), **smyslového vnímání** (pozice v prostoru, vnímání gravitace a změny pohybu, zrak, sluch aj.), **pohybových dovedností** (jemná a hrubá motorika, koordinace pohybu, křížení středové osy aj.), **komunikace** (verbální i neverbální), **chování a sociální interakce** (uvědomování si vlastních emocí, zvládání běžných situací aj.), **hry – představivosti** (dle vývoje hry: manipulační, organizační, funkční a nakonec předstíraná).

Ergoterapeut pomáhá s výběrem pomůcek (zátěžové vestičky, kousátka, komunikační krabičky aj.), a **úpravou podmínek prostředí pro každodenní činnosti**.

Ve své práci s dětmi s autismem využívá různé terapeutické přístupy a metody.

Jednou z nich je také Sensorická Integrace (SI). Teorii přístupu představila v 70. letech, americká ergoterapeutka a speciální pedagožka, Anna Jean Ayres.

Ergoterapeut, pomocí různých prvků a aktivit přístupu sensorické integrace, může dítěti nabídnout prostor, kde se krůček po krůčku bude dítě seznamovat se smyslovými vjemy.

Terapie probíhá hravou formou, dítě motivuje do činností, které jsou důležité pro zapojení se do života a vedou k co největší samostatnosti.

Klade důraz na autonomii dítěte, protože každé „**dítě ví nejlépe, co potřebuje**“.

Hry a činnosti si dítě vybírá samo, ergoterapeut je odborně integruje do terapie a vytváří bezpečné prostředí, aby dítě mohlo experimentovat.

Jedině tak může objevovat samo sebe a prožívat vlastní pocity

Ergoterapeut během terapie:

- ✚ Zajišťuje bezpečné prostředí.
- ✚ Podporuje dítě v realizaci volných pohybů a koordinaci.
- ✚ Zprostředkovává podněty a příležitosti, s cílem ovlivnit pozornost, aktivitu dítěte.
- ✚ Stupňovat aktivity tak, aby dítě mohlo být úspěšné.
- ✚ Buduje s dítětem vztah a pečovat o něj

Co to je senzoričká integrace?

Přístup SI vychází z toho, že naše nervová soustava přijímá a zpracovává senzoričké informace z prostředí i z našeho těla a na základě toho na ně reaguje. Tomuto procesu se v neurologii říká proces senzoričká integrace. Je to nepřetržitý proces, protože neustále přijímáme, třídíme a vyhodnocujeme informace ze smyslů, aniž bychom si to uvědomovali. Vytváří se tedy pomyslný kruh:

-> **Vstupní smyslová informace**-> senzoričká **integrace**-> adaptační **odpověď**'->

Adaptační odpověď je cílená reakce na smyslové informaci. Adaptace, znamená přizpůsobení, tedy nervová soustava zpracuje přichozí informace, poskládá si je to celku, na základě toho vyhodnotí situaci a adaptačně zareaguje. **Vývoj je ovlivněn schopností zpracovat vjemy a odpovídat na ně adekvátně.** Skrz adaptační odpověď se dítě učí nové dovednosti, které potřebuje k zvládnání vývojově stále náročnějších činností. Každá nová dovednost, představuje pomyslný schůdek ve vývoji dítěte. **Každé zlepšení komplexnosti adaptační odpovědi směřuje k nalezení rovnováhy** mezi vlastním vnímáním, schopností zpracovat vjemy a nutnou reakcí.

Senzoričká integrace představuje model, který přibližuje to, jakým způsobem ovlivňuje senzoričké vnímání vývoj člověka.

Porucha senzoričkého zpracování je narušení neurologických funkcí, zapojených do procesu senzoričké integrace. Jedná se o stav, kdy mozek není schopen využít adaptačně přicházející informace z okolí pro zajištění plynulého fungování v každodenním životě. Porucha senzoričké integrace ochuzuje děti o senzoričké podněty a nové zkušenosti, které potřebují, aby se mohli dále učit a rozvíjet. Děti jsou v návalu informací, nejsou schopné je rychle a adaptačně zpracovat a „uvíznou“. V této stresové situaci si potřebují pomoci (točí se dokola, válí se po zemi, křičí, začnou se kousat aj.)

Rozdělují do tří skupin

1. **Porucha senzoričké modulace** – dítě má potíže ve vnímání intenzity podnětu
 - i. Dítě je **hypersenzitivní**, je velmi citlivé na vjemy
 - ii. Dítě je **hyposenzitivní**, je málo citlivé na podněty
 - iii. Dítě **vyhledává podněty** – je „nenasytné“ po určitém druhu podnětu
2. **Porucha senzoričké diskriminace** – dítě **má potíže v rozlišení mezi podněty**, jejich kvantitou, kvalitou nebo významem.
3. **Porucha Sensory-Based Motor Disorder** – potíže s držením těla a pohybem kvůli špatné senzoričké integraci vjemů:
 - i. z vestibulárního, propioceptivního a taktilního systému – **Dyspraxie** dítě má potíže s plánováním a posloupností pohybu, s vnímáním vlastního těla.
 - ii. z vestibulárního, propioceptivního a vizuálního systému - **Posturální poruchy** – dítě má potíže udržet rovnováhu a pozici oproti gravitaci.

Kolik máme smyslů?

Z předchozích řádků už asi tušíte, že podle teorie SI, smyslové podněty nepřijímáme jen 5 smysly, které jsou nám dobře známé. Ayres k nim přiřadila také vnímání vestibulární a propioceptivní. Sejně tak, jako je jídlo potravou pro naše tělo. **Smyslové vjemy jsou výživou pro náš mozek.** Prostředí kolem nás je nekonečnou zásobárnou smyslových vjemů a „krmí“ nás nepřetržitě každý den. Všechny tyto informace, z prostředí i z našeho těla, jsou našemu nervovému systému zprostředkovány smyslovými systémy:

Vestibulární vnímání (tělesný pohyb – gravitace – rovnováha) poskytuje informace z našeho vnitřního ucha o udržování rovnováhy a o tom, jak je naše tělo v pohybu. Problémy se mohou projevit vyhýbáním se houpačkám, prolézačkám a aktivitám, při kterých musí mít dítě nohy ve vzduch nad zemí, odporem záklonu nebo předklonu hlavy.

Propriocepce (pozice těla v prostoru) nám poskytuje prostřednictvím našich svalů a kloubů informace o pozice našeho těla a o tom, kde se nacházejí naše ruce a nohy ve vztahu k našemu tělu. Umožňuje nám „vnímat“ naše ruce, když si zavřeme oči. Zkuste to! Problémy ve zpracování se můžou jevit jako nemotornost, neopatrnost, záměrné narážení do věcí, časté pády, šplhání se po nábytku, podpírání se o lokty u stolu.

Taktilní cití (dotek) poskytuje informace od receptorů kůže o doteku, tlaku, teplotě, bolesti, nebo i pohybu vlasů na pokožce. Problémy se mohou projevovat jako citlivost na oblečení různých textur, děti nemají rádi jakkoliv umazané ruce, nebo úkony osobní hygieny (čištění zubů, česání vlasů, stříhání nehtů), nemají rádi jemné manipulační práce.

Zrak poskytuje informace o tom, co vidíme v našem prostředí, jako je barva, velikost, umístění, nebo vzdálenost mezi předměty. Problémy se mohou projevit při psaní, přepisování nebo obkreslování, nebo orientaci, jako citlivost na jasné světlo (zářivky).

Sluch poskytuje informace o tom, co slyšíme v našem okolí, včetně rozlišení mezi různými zvuky. Problémy se mohou projevit jako citlivost na hlasité a nečekané zvuky, problémy s udržení pozornosti v hlučném prostředí, nereagování na vlastní jméno.

Chuť poskytuje informace o tom, co vstupuje do úst. Problémy se můžou projevit jako selektivní stravovací návyky, nebo jako preference silné, ostré nebo nevýrazné chuti.

Čich poskytuje informace o pachu ve vzduchu. Problémy se mohou projevovat jako citlivost na parfémy nebo šampony, odmítáním nebo preferenci určitých pokrmů kvůli vůni. Při citlivosti na pachy/vůně může být pro dítě stresová jakákoliv situace (MHD).

Interoceptory (vnitřní vnímání) poskytují informace o našem vnitřním prostředí, jako je tělesná teplota a trávení. Problémy se mohou projevovat při potížích s používáním toalety (nočníku) nebo při pocit hladu.

Jak použít senzoryckou integraci?

U dětí s autismem se často vyskytují určité potíže se zpracováním senzoryckých podnětů. **Nemusí se, ale nutně, jednat o poruchu senzoryckého zpracování.** Takovou poruchu může diagnostikovat pouze odborně školený terapeut v oblasti senzorycké integrace.

Proto pokud máte jakékoliv pochybnosti, obraťte se na svého ergoterapeuta, nebo jiného odborníka a **pozorně si přečtete následující body:**

- ✚ **Každý z nás může mít někdy problémy s integrací smyslových vjemů.** Reakce stresu (útek/ útok) je vlastně reakce nervové soustavy na podněty, které dále nejsme schopni zpracovat.
- ✚ Nebo naopak, normální fungování nervové soustavy a naše mozku může narušit i nedostatkem smyslových stimulů. Situaci tělo řeší rezignací a člověk je apatický, nebo nutkavou potřebou uspokojit své potřeby.
- ✚ U dětí do 7 – 8 let potíže v oblasti zpracování smyslových podnětů ovlivňují vývoj.
- ✚ Dítě, s problémy se smyslovým vnímáním, **může mít potíže jen v některých oblastech.** Například dítě může mít problém s vnímáním vlastního těla, ale sílu umí odhadnout adekvátně potřebě.
- ✚ **Typickým znakem je nestálost projevu,** jeden den má dítě potíže s rovnováhou při stožení na jedné noze a druhý den skáče „panáka“.
- ✚ Dítě může mít ve svém chování znaky podobné poruše SI, nicméně ve skutečnosti se nemusí jednat o dysfunkci. Například vyhýbá se dotekům, může mít emocionální podtext a nemusí znamenat, že dítě je hypersensitivní vůči dotekům.
- ✚ Dítě **může být současně dvě protikladné poruchy reakcí na podněty.** Může být extrémně citlivé na lehký dotek, ale vůbec mu nemusí vadit štípání.

Uplatnění senzorycké integrace nejen v terapii

1. Využití u dětí s autismem s poruchou senzoryckého zpracování
2. Využití různých hraček, předmětů denní potřeby, předmětů, které působí na smysly, dítěti vyhovují.
3. Skrz smyslové vnímání se dítě relaxuje/ aktivuje, a může se tak lépe soustředit.
4. Učení nových dovedností – postavit různé překážkové dráhy a na nich děti „plní“ zadané úkoly.
5. Místem pro využití prvků SI může být multisenzorycká tělocvična, Snoezel, Bílý pokoj, venkovní hřiště, ale také kuchyň, vana, postel, a jakékoliv místo, kde se dítě pohybuje.
6. Intenzivní ergoterapie s využitím senzorycké integrace se doporučuje 2-3x týdně, po dobu 45 až 60 minut.
7. Během dne může dítě dostávat senzoryckou dietu, aktivity s žádaným stimulem, může se tak předejít pro dítě i okolí nepříjemným situacím. Dětem předškolního věku se doporučuje každých 30-45 min. Školním dětem, dle rozvrhu dne.
8. Vzájemná spolupráce mezi rodičem/ rodinou, dítětem, ergoterapeutem a nejlépe dalšími zainteresovanými (asistent, fyzioterapeut, logoped, speciální pedagog).

TAKTILNÍ VNÍMÁNÍ

Přecitlivělost na taktilní podněty (různé doteky) - Hypersenzitivní

Kde se může projevit:

- vyhýbá se, nemá rád doteky různého druhu a s tím spojené činnosti (česání, stříhání)
- potíže s jemnou motorikou (zapínání knoflíků, zipů)
- potíže s oblékáním (nevšimne si, že má kalhoty obráceně, tkaničky nezavázané)
- potíže s úchopem (použití nůžek, příborů, pastelek)
- potíže určit fyzické charakteristiky předmětů (tvar, velikost, materiál, teplotu)
- potíže se stereognozií (schopnost identifikovat předměty pouze po hmatu, bez kontroly zraku)
- má strach ze tmy
- může si dávat do pusy různé předměty

Nízká citlivost na taktilní podněty - Hyposenzitivita

Kde se může projevit:

- vyhledávání kontaktu, dotýkat se každého a všeho
- vyhledávání materiálů, které působí uklidňujícím dojmem (plyšák)
- vyhledávání materiálů, které poskytují silný hmatový podnět
- vyhledává patlavé hry
- vyhledává vibrace nebo pevné objekty
- vyhledává orální, ústní, stimulační (do pusy dává různé předměty)
- vyhledává velice kořeněné, sladké, kyselé nebo slané jídla
- dítě se může sebepoškozovat (v tomto případě sebestimulovat) - štípání, kousání, bouchání hlavou
- nevadí mu, nebo si nevšimne, že se ho někdo dotknul, nebo někdo do něj narazil, pokud se to neděje s extrémně velkou silou nebo intenzitou.
- nevadí mu, nebo si nevšimne bolestivějších zákroků (pořezání, modřiny, očkování)
- nevadí mu, nebo si nevšimne, že je špinavý, nebo že mu teče z nosu
- nevadí mu, nebo si nevšimne, že během hry, zranil jiné děti nebo zvířata

Porucha taktilní diskriminace

Kde se může projevit:

- rozlišit mezi informacemi, které dotekem dítě získá (význam, kvalitu, kvantitu)
- potíže porozumět informacím z doteku
- Hůře se učí nové manuální zručnosti (zapínání knoflíků, vázání tkaniček)
- potíže najít předmět, bez kontroly zrakem (malou hračku v kapse od batůžků)

HRY

VYUŽIJTE RŮZNÉ MATERIÁLY

Hra s přírodními materiály: kameny, plody, semena, větvičky, mech, tráva, voda, písek

Práce s materiálem: látky, kožešiny, kůže, papír, dřevo, kovy, hrubý provaz, vata

Kreslení na podložce: jemná mouka, písek, šlehačka, holicí pěna, smetana

HLEDÁNÍ - V nádobě:

Do nádoby dát nějakou výplň, ze které dítě bude vybírat malé předměty

- výplň: luštěniny, rýže, těstoviny, malé plody stromů, písek, malé míčky, nastříhané různé druhy látky, chomáčky vaty, balící výplně aj.
- vybírá různé předměty: drobné zvířátka, tvary, předměty denní potřeby
- dítě hledá předmět pohmatem, můžeme přikrýt nádobu dekou
- dítě hledá například: stejný předmět jako na obrázku/ stejný tomu co drží v ruce/ stejný podle pokynu/ předmět k nějaké vybrané činnosti

Se zavázanými očima:

- dítě má zavázané oči a poznává/ popisuje/ ukazuje různé části tváře/ těla
- poznává různé předměty
- poznává své známé po doteku
- dítě hledá k sobě stejné předměty podle tvaru/ materiálu

VODNÍ HRY

- mytí se a masírování pomocí různých žínek, froté ručníků, houbiček, kartáčů
- vana plná pěny a v ní různé hračky
- protiproud, bublinky, perličky
- utírání froté ručníkem, rukou obejmout celou končetinu a tak utřít, pevný kontakt ruka s tělem přes ručník

PÍSKOVIŠTĚ

- hra s mokrým a suchým pískem
- dělání báboviček, stavění hradů, hloubání jámy, sypání písku na kopy
- tlačení písku před sebou, hrabání, hra s malými autíčky
- zahrabání částí těla, celého těla, kdy kouká jen hlava

MODELOVÁNÍ, PRSTOVÉ BARVY, PEČENÍ

- modelování hlíny, jílu, moduritu, plastelíny, „chytré hmoty“
- malování rukama nebo nohama
- hnětení těsta rukama, rolování, posypávání těsta

HLAZENÍ

- jemné materiály: satén, hedvábí, froté, jemná bavlna, jemný kartáč, plyš, peříčka,
- chůze po umělé kůži, hladkém povrchu
- ohraničení těla pomocí míče, které kutálíme po obrysu těla dítěte
- masáž měkkými míčky, nebo houbičkami

VESTIBULÁRNÍ VNÍMÁNÍ

Přecitlivělost vůči gravitaci, změně pohybu těla vůči poloze hlavy

- Hypersenzitivita vestibulárního vnímání (přecitlivělost)

Kde se může projevit:

- vyhýbá se, nemá rád dětské hřiště (houpačky, žebříky, kolotoče, skluzavky)
- vyhýbá se, nemá rád výtahy, jezdící schody
- vyhýbá se, nemá rád zvednuté nohy nad zemí (schody, nastupování do auta)
- vyhýbá se, nemá rád chůzi po nerovném povrchu
- vyhýbá se, nemá rád předklon hlavy
- vyhýbá se, nemá rád rychlé nebo rotační pohyby
- vyhýbá se, nemá rádo polohu na bříšku
- pohybuje se pomalu a opatrně, vyhýbá se rizikům
- při prudší změně pohybu se dítěti dělá nevolno
- oblíbí si jednoho dospělého, kterému důvěřuje a je často s ním
- má strach z pádu, i když žádné riziko v reálu nehrozí
- má strach z výšek (výšku obrubníku nebo schodu)
- má strach z otáčení vzhůru nohama a ze všech aktivit, kdy nemá nohy na zemi
- vyděsí se, pokud s ním někdo jiný hýbne (zatlačí jeho stoličku blíž ke stolu)
- má strach a je pro něj těžké naučit se jezdit na kole, skákat, poskakovat, držet rovnováhu na jedné noze (především pokud má zavřené oči)
- má strach z činností, které vyžadují dobrou rovnováhu
- lehce ztrácí rovnováhu a působí nešikovně

Nedostatečné informace o změně pohybu těla a zrakové kontroly

- Hyposenzitivita vestibulárního smyslu

Kde se může projevit:

- vyhledává, má rád pohyb (vypadá to, že nedokáže v klidu sedět)
- vyhledává, má rád rychlost, točení, intenzivní pohybové zážitky
- vyhledává, má rád vyhazování do vzduchu
- vyhledává, má rád točení (vypadá, že se mu nikdy netočí hlava)
- vyhledává, má rád rychlé, intenzivní, nečekané změny pohybu (lunapark)
- vyhledává, má rád skákání (po nábytku, trampolínách, točí se na kolečkové židli,
- vyhledává, má rád má rád pozice dolů hlavou a různé natřásání
- vyhledává, má rád houpání (nejlépe nekonečné)
- neumí odhadnout nebezpečí a nebezpečné změny pohybu
- potíže s rovnovážnými reakcemi,
- potíže s orientací v textu/ na obrázku, pokud zvedne na chvíli oči
- potíže se čtením
- potíže s pozorováním předmětu

Slabý svalový tonus a/nebo koordinace

- dyspraxie, porucha postury, problémy vestibulární diskriminace

Kde se může projevit:

- nízký svalový tonus – nízké svalové napětí - tělo působí jako „měkké“ a slabé
- slabá výdrž, je brzo unavený
- slabé držení těla
- nevydrží dlouho ve vzpřímené pozici, často už během cvičení/hodiny končí položený hlavou na stole
- „vláčná chůze“, kulhá, motá se, chce si líhat nebo sedat
- když si sedá, přímo se do židle spustí/ hodí
- potíže zároveň zvednout hlavu, ramena a nohy z podlahy, když leží na břišku - (pozice "supermana")
- potřebuje zvýšit stabilitu těla, proto
 - na podlaze si sedá do pozice "W"
 - na židli se zasedne paty, nebo si obtočí nohy kolem židle
- nízký svalový tonus kompenzuje, tím, že pevně chytá předměty
- potíže s úchopy, kde potřebuje sílu (otevírání/zavírání víčka, kliky od dveří)
- potíže při pádu, nedá si před sebe ruce, nebo se nemůže sám zvednout
- potíže s koordinací pohybů obou polovin těla (oblékáním, zip, knoflíky)
- potíže s povědomím o svém těle (převrací/vrází do věcí, zakopává)
 - jeví se jako nešikovný
- potíže s hrubou motorikou (skákat, chytat, šplhat, přenášet věci, běhat)
- potíže s jemnou motorikou (manipulace s menšími předměty, jako tužky, příbor, hřeben, nůžky, navlékání korálku, vázání tkaniček, vyhazování mincí do otvoru)
- potíže s rozeznáváním pravé a levé strany
- nemá určenou dominantní ruku - často během vybarvování, stříhání nebo psaní mění ruce, do 4 -5 let není možné určit, kterou ruku preferuje
- potíže s lízáním zmrzliny, pokud je v kornoutku
- potíže s plánováním pohybu, neví, jak má nový pohyb udělat (když má překročit kámen během chůze, neví, jak má pohyb udělat)
- slabá pohybová paměť (umožňuje vnímat své tělo v prostoru, pamatovat a použít pohybové vzorce)
- jako miminko se neplazil
- nemá rád pásky

HRY

Skákání: na míči s úchyty, na trampolíně

Chůze po vyvýšené ploše (lavička, kladina) a seskočit z ní do vyznačeného prostoru (kruh na matraci)

Chůze se zavázanými očima: v doprovodu projít po různém povrchu, přes nízké překážky

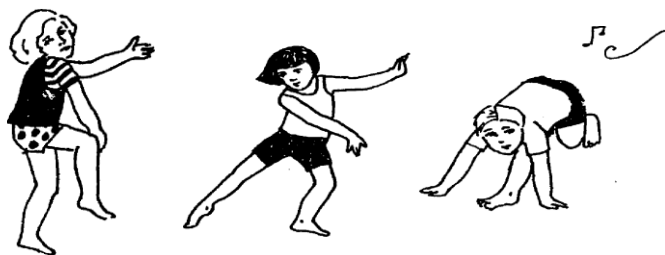
Vychylování z pozice: na míči nebo velkém válci, sezení, poloha na břiše s rukama nataženými před sebou a pohyb dopředu a dozadu.

Rotace: v dutém válci – barelu, válení sudů, na břiše na skateboardu, kotrmelce, otáčení se za rukou

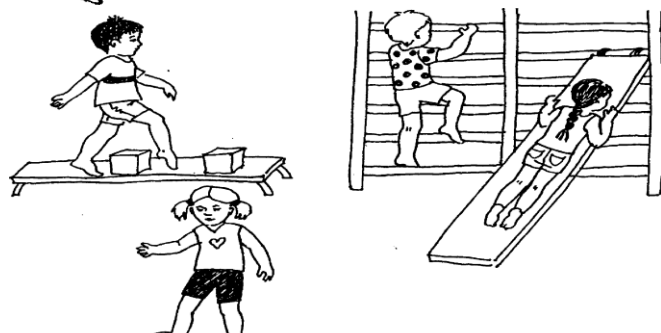
Výdrž v jedné pozici: HRA NA FOTOGRAFA
dítě střídá různé pozice, kde je potřeba udržet rovnováhu, střídání natažených a pokrčených končetin v různých kombinacích, dřepy, střídání pohybu na hudbu nebo do rytmu

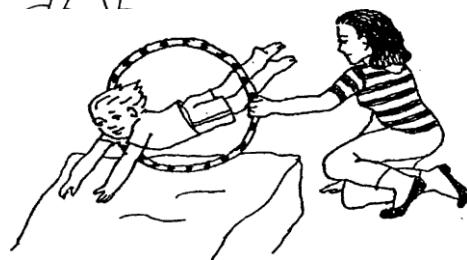
Různé překážkové dráhy: lezení po žebřině, klouzání po šikmé ploše, válení sudů, plazení a skákání různými způsoby, překračování malých překážek na vyvýšené ploše (kladině), dráha z kruhů, balančních desek.

Střídání způsob provedení, stupňování.

Součástí dráhy může být další činnosti, zaměřené na jiné oblasti - stavebnice, hry na poznávání, didaktická kostka.

Kruh: procházení kruhem, navlékání kroužků na různé části těla, prolézáním skrz kruh, proskočení skrz kruh na měkkou podložku.

Venkovní sport: bruslení, skateboard, jízda na kole, jízda na koni, běhkování, lyžování, sáňkování

Vevnitř: různé chůdy, podlahový surf

Koupání: skákání do vody, plavání, vodní hry

Dětské hřiště: kolotoče, skluzavky aj.

PROPRIOCEPCE

Vyhledává smyslové podněty

- vyhledává podněty, které zprostředkují informaci pozici těla a stimulují propriocepci

Kde se může projevit:

- nohy:
 - dupání (během chůze)
 - tlačené proti zdi/ druhé osobě nohama nebo rukama
 - kope o zem nebo o židli (sed u stolu, když se musí soustředit)
- ruce:
 - kousání, cucání si prstů, praskání kloubů
 - má rád aktivity, kde se něco mačká, tlačí, svírá (hmota, hlína, válečky)
- ústa:
 - skřípání zuby, kousání do předmětů
 - okusuje tužky, brčka, rukávy na tričku
- tělo:
 - zabalení se do deky, těžké duchny
 - těsné oblečení (pásky, kapuci, tkaničky)
 - pevné objetí
 - rád tlačí / táhne / vleče předměty
 - bouchá předměty nebo do předmětů/ lidí
 - má rád silové hry: zápasení, protlačování, vytlačení
 - často schválně padá na podlahu
 - skákání (trampolína, z nábytku, z vysokých míst)
 - narážení, vrážení do zdí a okolí

Problémy s "ovládáním pohybu"

- Porucha diskriminace podnětů o pozici těla, hyposenzitivní

Kde se může projevit:

- potíže s odhadem svalové síly, rychlosti pohybu, vlastních pohybových možností -
 - oblékání do rukávu, šplhání
 - chůze, zavírání dveří, mačkání nebo držení předmětu
- potíže s odhadem správného tlaku a síly
 - na tužku během kreslení
 - úchop je křečovitý
 - láme hračky nebo předměty
- potíže s odhadem váhu a objemu předmětů (neodhadne svou sílu)
- nerozumí pojmu "těžký" a "lehký", necítí, který předmět je těžší, pokud drží oba
- jako kdyby dělal všechno s příliš velkou silou - chůze, zavírání dveří, mačkání

HRY

Přetlačení: BULDOZER

Děti sedí na podlaze zády k sobě

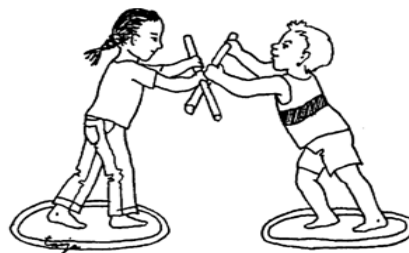
- 1) oba proti sobě najednou tlačí zády,
- 2) střídání v přetlačení,
- 3) sezení na zemi/ dece/ polštáři/ podložce/ v kartonové krabici,
- 4) jedno/ více dětí tlačí/ tahá jedno dítě

Vytlačení: OFSAJD – „hráč mimo hru“

Děti stojí oproti sobě, každý stojí ve svém kruhu,

- snaží se vytlačit jeden druhého z kruhu,
- protlačují se tyčemi/ rukama/ přes jednu tyč.

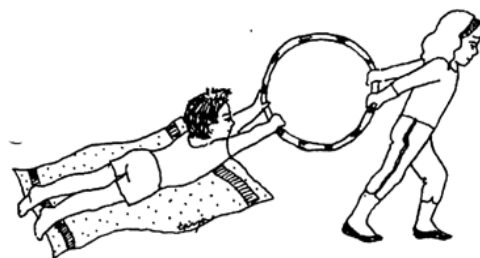

Tahání: KŮŇ A POVOZ

Jedno dítě je kůň – táhne.

Druhé je povoz – leží na dece a na zádech má „náklad“

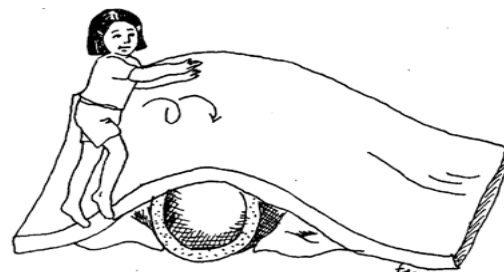
- vzájemně se drží přes kruh/ tyč/ lano
- jede vyznačenou trasou: střídání zatáček, místa, kde vyzvedne a doručí náklad
- hudební doprovod

Válcování: SILNIČNÍ VÁLEC

Přes válec jsou položeny matrace

- válení sudů nahoru, dolů a zpět
- dvě děti: válejí sudy současně ve stejném směru
- proti sobě a při střetu se převálcují přes sebe

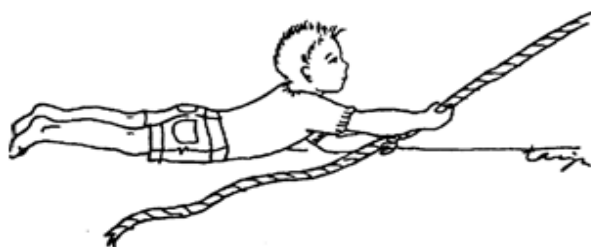

Přitahování horizontálně

Dítě se přitahuje pomocí lana,

Je na dece/ podložce/ kartónu/ prknu/ skateboardu

- vleže na břiše/ na zádech
- vsedě/ ve dřepu
- na kolena
- stojící, jako na lyžích/ snowboardu

Přitahování vertikálně: HOROLEZEC

Matrace opřená o žebřiny, lano uvázané o žebřinu/ může být i strom venku

-dítě se přitahuje k vrcholu, a pomáhá si nohama

Lezení nad zemí: MOST

Horizontálně nad zemí opřený žebřík/ plošina = most

- na konci mostu čeká košík s hračkou
- dítě se při lezení dívá nahoru, na košík

Udržení rovnováhy: „TREFIT SE“

Dítě stojí každou nohou zvlášť na kostkách / pevných polštářích/ balančních čockách

- dítě se trefuje do cíle: na kuželky/ házení na koš/ na terč
- cíl různě rozmístěný od dítěte
- střídání různých způsobů házení

Udržení rovnováhy: „NEBÝT TREFEN“

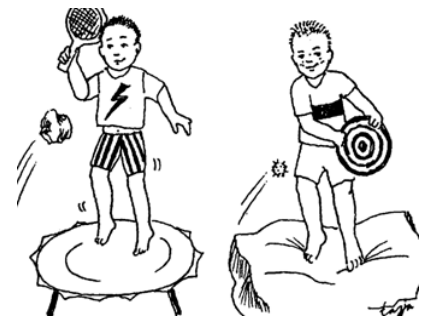
Dítě skáče na trampolíně/ měkké matraci

Koulovačka

- Ostatní házejí do dítěte sněhové koule z papíru a dítě je odpaluje raketou

Chytání koulí

- Jeden hází dítěti chlupaté míčky a dítě je chytá na raketu se suchým zipem

Udržení rovnováhy: CHŮZE PO LANĚ

Dítě jde po úzké lavici/ kladině/ desce

- Na lavici jsou různé překážky, které musí překonat
- Dítě může mít za úkol nést v ruce/ rukou/ ústech lžiči s pingpongovým míčkem

Hra na KOLEČKO

- Dítě chodí po rukou a druhý ho drží za nohy.

Hra na TARZANA

- dítě se houpe na laně/ kruzích/ tyčích
- skáče do matrací/ vaků
- při houpání se vyhýbá překážkám/ sráží je nohama nebo rukama

ZVEDNOUT/ PŘENĚST/ TLAČIT/ TAHAT VĚTŠÍ A TĚŽŠÍ PŘEDMĚTY

Dítě pomáhá s úklidem pomůcek při cvičení/ s domácími pracemi/ s venkovními pracemi – hrabání, zametání/ se stěhováním drobného nábytku/ přinést židli návštěvě/ při nákupu může tlačit vozík.

Vnímání vlastního těla a pohybu:

Hra na BALÍK

Dítě je schoulené do klubíčka

- druhý se dítě postupně snaží rozbalit
- dítě sedí na dece a tlačíme ho

Hra na ZRCADLO

Dítě opakuje naše pohyby.

- pojmenováváme směr pohybu
- opakování se stupňuje: 1) pouze jedna ruka 2) jedna ruka a pohyb přes osu 3) obě ruce, pohyb maximálně na střed těla 4) obě ruce, pohyb i přes osu
- pozici stupňujeme: 1) dítě je vedle nás, můžeme stát i před zrcadlem 2) dítě je bokem k nám 3) dítě ke proti nám

Hry POSLEPU

Dítě se zavázanýma očima plní různé pokyny.

Kreslení na ZÁDA

Dítěti kreslíme na holá záda různé tvary (kolečko, vlnovka, čtverec, čára)

- dítě určuje, který tvar je kreslený pomocí kartiček s namalovanými tvary
- kreslit se může i na ruce, nebo tváře, tak, že má dítě zavřené oči
-

Poznávání TVARŮ

Dítě se zavázanýma očima poznává tvary podle šablony

šablona vyříznutá do tvrdé karty/ dřevěná šablona/ šablony z dětské hry

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Zvýšená citlivost na zvuky

- Hypersenzitivita

Kde se může projevit:

- potíže se soustředěním v zdánlivě klidném prostředí
 - ruší ho vzdálené zvuky, šumy, hučení lednice, hluk z ulice
 - ruší ho zvuky v pozadí prostředí (nedaleká stavba, kosačka)
- vyleká se z neočekávaných a hlasitých zvuků
 - utíká pryč, brečí, zakrývá si uši
- má strach z nespécifických zvuků (vysavač, fén, spláchnutí WC)
- nemá rád, když mluví více lidí najednou
- nemá rád společenské aktivity (koncert, kino, dětské herně)
- hlas jiné osoby má vliv na jeho vztah k němu

Nízká citlivost až nevnímavost vůči zvukům

- Hyposenzitivita

Kde se může projevit:

- vyhledává, má rád rámus
- vyhledává, má rád hlasitou hudbu (TV, rádio, hračky)
- potíže se zapamatováním/ porozuměním/ zaregistrováním řečeného
 - potřebuje zopakovat instrukce
 - nereaguje
 - působí, jakoby nevnímal
 - nereaguje na zavolání
 - nereaguje na verbální výzvy
- jako kdyby některé zvuky nevnímal
- potíže s určením, odkud přichází zvuk
- jako miminko nevydával zvuky nebo velice málo

Porucha diskriminace – rozlišení zvuků

Kde se může projevit:

- potíže v rozlišení zvuků/ hlasu od jiného zvukového pozadí (okolní šum, hluku)
- potíže s rozlišením podobně znějících slov/ písmen/ zvuků

HRY

- Hry se slovními pokyny, zvukové hračky, rytmické hry a hry na hudební nástroje
- rozpoznávání podobných zvuků, přiřazování a poznávání zvuků,
- Strategie: poskytnout klidnější místnost, relaxace před spánkem (vypnout TV, příjemná vůně, teplo), po slovním pokynu, počkat na reakci dítěte.

ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

Problémy se zrakovým vnímáním se mohou projevit v různých oblastech:

Zraková diskriminace – rozlišování zrakových podnětů

Visual-closure - schopnost identifikace tvarů a předmětů i v případě, i v případě, že předmět není vidět celý.

Stálost tvarů - schopnost rozpoznání tvarů a objektů jako stejných, i když se vyskytují v různém prostředí.

Vizuální prostorové vztahy – schopnost určování pozic a vztahů mezi objekty.

Zpracování pozadí - schopnost rozlišovat mezi předměty na rušném pozadí.

Vizuální paměť - schopnost ukládat vizuální informace do krátkodobé paměti.

Vizuální posloupnost - schopnost pamatovat si vizuální detaily ve správném pořadí.

HRY

SKLÁDÁNÍ, STAVĚNÍ

- různá vkládací puzzle, skládky, puzzle
- různé stavebnice (lego, kostky)
- stavění bunkru nebo dráhy z velkých kostek, cihel, bloků

TŘÍDĚNÍ, ŘAZENÍ

- třídění a řazení předmětů podle velikosti/ tvaru/ barvy/ materiálu/ počtu,
- přiřazování odpovídajících obrázku k sobě, předmětů denní potřeby,
- přiřazování k sobě předmětů podle kategorie, do které patří,
- řazení obrázku podle časové posloupnosti

VYHLEDÁVÁNÍ

- hledání předmětů v místnosti, na obrázku, v krabici s jinými předměty,
- rozeznání předmětu a vybrání požadovaného předmětu,
- hledání schovaného předmětu

KRESLENÍ

- volné kreslení, malování, psaní/ podle předlohy/ podle slovního zadání,
- obkreslování, spojování bodů, bludiště,
- hledání rozdílů, dokreslování

ORIENTACE V PROSTŘEDÍ

- dítě naviguje ve známém prostředí
- ukládá věci na místo podle pokynu

Vizuální diskriminace

Schopnost rozeznávat předměty, osoby a prostor. Umožňuje rozeznávat rozdíly jednotlivých předmětů.

Kde se může projevit:

- potíže v oblékání (stejný pár boty, ponožek, levá bota na pravou nohu)
- potíže v rozeznání mezi tvary 2-D a 3-D
- potíže v rozlišování velikostí písmen/ tvarů/ obrázků
- potíže v rozlišování podobných tvarů/ předmětů/ písmen a číslic

Aktivity:

- hry na přiřazování stejných dvojic k sobě (ponožky, různé přírodní materiály)
- skládání jednoduchého (3-5dílného) puzzle
- přiřazování grafických objektů k sobě (3-D na 2-D/ stejné obrázky s různou barvou)
- Stínové pexeso, pexeso, Memo Match
- Hry na papíře – spojování stejných tvarů

Visual-closure

Schopnost identifikace tvarů a předmětů i v případě, že předmět není vidět celý. Umožňuje rychle pochopit smysl toho, co vidíme, i bez detailů.

Kde se může projevit:

- Potíže s rozpoznáním předmětů/ osob, pokud je změněn některý ze zásadních detailů, podle kterých dítě předmět/ osobu poznalo
- Problém dokreslit částečně nakreslený obrázek

Aktivity:

- Hry na poznávání a přiřazování
 - část předmětu skrýt pod šátek, tak, aby byla vidět část
 - dítě má najít stejný/ má přiřadit k stejnému předmětu, který není zakrytý
 - má vybrat jeden správný zpod šátku a vložit do doplňovačky/ do hrací skříňky

Stálost tvarů

Schopnost rozpoznání tvarů a objektů jako stejných, i když se vyskytují v různém prostředí, velikosti, pozici, nebo v různém provedení. Umožňuje kategorizaci předmětů.

Kde se může projevit:

- Potíže s kategorizací
- Potíže s abecedou, čísly, rozpoznáním podobných tvarů/ písmen (p, b)
- Potíže s porozuměním pojmů určujícími váhu, obsah, výšku

Aktivity:

- Stavění (podle předlohy) z kostek/ velkých bloků/ lego/ elektro-sety/ magnety
- Přiřazování k sobě stejných tvarů různých velikostí
- Přiřazování k sobě stejných předmětů v různém provedení
- Hledání stejných předmětů na obrázku

Vizuální prostorové vztahy

Schopnost určování pozic a vztahů mezi objekty.

Kde se může projevit:

- potíže s plánováním činnosti vzhledem k okolnímu prostředí a objektům
- potíže se slovními pojmy označujícími směr v prostoru (v, do, na, vlevo/vpravo, dole/nahore aj)
- potíže s rozlišováním podobných tvarů, písmen (b, d, p)
- přispívá špatné orientaci ve složitějších obrázcích, grafických labyrintech, mapách.
- Při čtení nebo psaní zaměňuje (přehodí) písmenka nebo čísla, vytváří patvary
- Ztrácí se na stránce textu nebo obrázku
- Zapomíná, kde má pokračovat (na chvíli zvedne zrak od obrázku a vrátí se zpět)
- potíže najít to, co hledá
- nízká aktivní účast na činnosti
- plete si strany vlevo/vpravo

Aktivity:

- navigační/ orientační překážková dráha
- sestavovat podle 3-D předlohy
- 3-D písmenka v boxu s luštěninou/ neprůhledném pytlíku
 - vybrat to správné podle zadání
 - vybrat jakékoliv a pojmenovat ho správně/přiřadit do doplňovačky
- určit číslo/ písmeno, které je chybně napsané a opravit chybu
- určit tvar/ obrázek, který je chybně nakreslený a opravit chybu

Zpracování pozadí

Schopnost rozlišovat mezi předměty na rušném pozadí. Rozlišovat předměty na popředí, od předmětu v pozadí.

Kde se může projevit:

- potíže v třídění a organizaci vlastních věcí
- potíže najít předmět, oblíbené ponožky v šuplíku, najít lahev s pitím ve špajzu
- přílišné věnování pozornosti detailům a chybí celkový „obraz“
- potíže s rozlišením textu/ obrázku na barevné ploše
- potíže se psáním/ kreslením, patvary/ potíže s opisem

Aktivity:

- hledání určité hračky v boxu s jinými hračkami/ předměty
- hledání oblíbeného trička/ jiného oblečení ve skříni aj.
- hledání zelené kostičky, která je položená na zelené podložce
- hledat v textu/ na obrázku

Vizuální paměť a vizuální posloupnost

Schopnost ukládat vizuální informace do krátkodobé paměti.

Schopnost pamatovat si vizuální detaily ve správném pořadí.

Kde se může projevit:

- schopnost řazení posloupnosti čísel/ písmen/ obrázků
- pamatovat si abecedu/ čísla/ obrázky v pořadí
- hláskovat, počítat
- potíže zapamatovat si pořadí událostí (z text/obrázky)
- obkreslovat/ opisovat dle předlohy
- potíže se zapamatováním pohybového vzoru, které dítě sleduje pohledem
- problém s orientací ve prostředí, i známém

Aktivity:

- číselné/ abecední puzzle
- doplňovačky posloupnosti událostí
- hry na zapamatování, Memo Match, pexeso
- nechat dítě vést nákup ve známém obchodě

CHUŤ A ČICH

V sensorické integraci dle Ayres se těmto dvěma smyslům nevěnuje tak velký prostor. Pro život dítěte mají ovšem nezanedbatelnou hodnotu.

Problémy s čichovými podněty

Kde se může projevit:

- Hypersenzitivní, přecitlivělost na nějaký typ pachu - potíže s koncentrací, pokračováním v činnosti, soustředí se na čichový podnět,
- Hyposenzitivní, snížená vnímavost – nevšimne si nebezpečného pachu, snížená chuť k jídlu
Vyhledávání podnětů – vyhledává, má rád určité vůně/ pachy, jídla
- Problém s rozlišením různých vůní – neadekvátně používá vůni, koření do jídla, nepozná nebezpečný pach

Strategie:

Vysvětlit dítěti, co to je za vůni.

Vysvětlit (gesty, na hodinách), za jak dlouho nepříjemný pach pomine.

Postupně dítě vystavovat různým pachům – HRA na poznávání podle čichu

Naučit dítě, v případě nepříjemného pachu, začít se věnovat oblíbené hře/ hračce

Problémy s chuťovými podněty

Kde se může projevit:

- Hypersenzitivní, přecitlivělost na nějaký typ chuti – vyhledává spíše jemné, měkké, nevýrazné potraviny, odmítá určité druhy potravin
- Hyposenzitivní, snížená vnímavost – potíže s chutí a rozeznáním chutí, jídlo ho nezajímá, nebo naopak vyhledává určité druhy potravin
Vyhledávání podnětů – vyhledává, má rád určité druhy potravin a nemůže se jich dojíst.

Strategie:

Vysledovat, jaké jídla má dítě rádo (podle barvy, textury, konzistence, kombinací, přítomných osob, místa).

Určit si priority – zda, je důležitá výživa stravy dítěte, nebo to, že jí u stolu

Pravidelné stolování (čas, místa na sezení) a počítat s tím, že se to může měnit dle situace.

Učit flexibilitě, tím, pomalu a s citem střídat značky potravin, talíře a příbory, kterými jí, prostírání.

Problém s příjmem jídla a pití

Má vliv chuť, čich, taktilní citlivost a vnímání vlastního těla (propriocepce)

Zvýšená citlivost v oblasti úst – hypersenzitivita

Kde se může projevit:

- odmítá určité druhy potravin
 - vyhraněný jídelníček, nerad zkouší nové jídlo, nerad jí na neznámých místech
- vyhledává, má rád i v starším věku rozmixované jídlo
- potíže s nevolností (z některých textur jídel)
- potíže se žvýkáním, cucáním, polykáním
- nemá rád zubaře, čištění zubů, zubní pasty, cizí předměty v ústech
- vyhledává, má rád teplé/studené jídlo, jídlo nevýrazné chuti
- nemá rád, když se umaže od jídla

Aktivita:

- tlaková a tahová masáž, tak, aby si dítě mělo možnost uvědomit pohyb na těle
- postupovat pomalu, a začít od nejméně citlivého místa na těle k nejvíce citlivému
- začít na těle, pokračovat k obličeji
- na obličeji nejdřív po tvářích, pak čelisti, rty a pak na ústa

Snížená citlivost v oblasti úst – hyposenzitivita

Kde se může projevit:

- vyhledává, má rád ochutnávání nejedlých předmětů (líže, žvýká, kouše)
 - žvýká vlasy, tričko, prsty
- vyhledává, má rád výrazné jídla (kyselé, slané, pálivé, ochucovadla, koření)
- potíže se slintáním (nesouvisí s růstem zubů)
- potíže s rozeznáním chutí
- žvýká vlasy, tričko nebo prsty
- vyhledává, má rád v jídle elektrické vibrující kartáčky

Aktivita:

- kombinovat relaxační aktivitu (hluboký dotek, stisk) a stimulační (světlo, rychlé tahy)
- poskytnout vhodné předměty na žvýkání
- stimulovat oblast úst: žvýkáním před jídlem, během jídla mýt kolem úst různými žínkami
- do jídelníčku zapojit různé potraviny s výraznější texturou

INTEROCEPCE, vnitřní regulace

Kde se může projevit:

- potíže efektivně udržet teplotu těla, rychle se zahřeje a zase ochladí
- potíže s přechodem ze studeného do teplého prostředí
- potíže s klidným dechem, střídá příliš rychlé a plytké dýchání s krátkým
- potíže s vyrovnáváním stresu, rychlé a časté změny tlaku
- potíže se zklidněním dechu po návalu strachu, nebo velké námaze
- změny nálad, bez zjevné příčiny
- změny aktivity (pasivní -> aktivní, apatický -> vyhledává podněty)
- potíže s peristaltikou střev, s naučením chození na WC/ nočník
- potíže regulovat pocit hladu a žízně a rozlišit od pocitu chutě (jí stále/ vůbec)

SEZNAM KONTAKTNÍCH PRACOVÍŤ, kde pracují ergoterapeuti

ARPIDA, Centrum pro rehabilitaci

osob se zdravotním postižením

U Hvízdala 1402/9
České Budějovice, 37011
Tel.: 420 385 777 011

ÚSP pro TPM Kociánka Brno

Kociánka 2
Brno 612
Tel.: 515504287

Dětský denní rehabilitační stacionář

Hradec Králové

Gagarinova 639
Hradec Králové, 500 03
Tel.: 495 406 538

KN Liberec

Husova 10
Liberec 1, 46063
Tel.: 485 312 330

AquaKlim,s.r.o.

Sanatoria Klímkovice
Klímkovice-Hýlov, 742 84
Tel.: 556 422 111

LENTILKA – Dětské rehabilitační centrum Pardubice

Prodloužená 278, Polabiny II.
Pardubice, 530 09
Tel.: 466 009 435

ZŠ a PŠ SVÍTÁNÍ, o.p.s.

Komenského 432
Pardubice, 530 02
Tel.: 466049911

AUT - Centrum o.p.s.

Pod Brentovou 6/555
Praha 5, 150 00
kontakt@aut-centrum.cz

Alfa Human Service, Tel.: 608 329 359

Ambulantní centra:
Zborovská 42, Plzeň, 301 00
Biskupcova 84, Praha 3, 130 00
Bělehradská 389, Pardubice, 530 09

Integrační Centrum Zahrada

U Zásobní zahrady 8/2445
Praha 3, 130 00
Tel.: 222 584 841

Diakonie ČCE –

Středisko Zvonek v Praze 4

Centrum denních služeb
Šípková 1838/1
Praha 4 - Krč
Tel.: 739244775

Dětské centrum Paprsek - DAR

Alžírská 647/1
Praha 6, 160 00
Tel.: 235 362 726

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. LF UK a FN Motol

V Úvalu 84
Praha 5, 150 06
Tel.: 224439239

Alka o.p.s

Podbrdská 269
Příbram V, 261 01
Tel.: 731707184

Centrum sociálních služeb Děčín, p.o.

Služby pro osoby se ZP

Spojenců 214
Děčín 32, 407 11
Tel.: 412547656

Nástroje pro zaznamenání hodnocení

Tabulka 1. Záznamový list hodnocení poruchy senzorní integrace

Tabulka 2., 3., 4. Dotazník SHORT SENSORY PROFILE

	Podskupiny poruchy senzorycké integrace					
	Porucha senzorycké modulace – porucha vnímání intenzity podnětu			Porucha senzorycké diskriminace	Sensory-Based Motor Disorder	
Smyslové vnímání	Slabá smyslová registrace	Senzorycká defenzivnost přecitlivělost	Vyhledávání smyslových podnětů	Porucha rozlišení podnětu, jeho kvality, kvantity, významu	Dyspraxie	Posturální poruchy
Zrak						
Sluch						
Chuť						
Čich						
Dotek						
Vestibulární systém - Pohyb, gravitace, rovnováha						
Propriocepce - Pozice v prostoru						
Intero- receptory						

Tab. 1: Záznamový list hodnocení poruchy senzorycké integrace (dle L. J. Miller, 2014, s. 16)

Tab. 2, Dotazník SHORT SENSORY PPROFILE

Short Sensory Profile						
Jméno:		Datum narození:				
Vyplnil:		Ve vztahu k dítěti:				
Pracovník, zařízení:		datum vyplnění:				
Prosím, zaškrtněte okénko, které nejlépe vystihuje frekvenci chování vašeho dítěte v uvedených případech. Prosím zodpovězte všechny uvedené příklady. Pokud toho v některých případech nejste schopni, protože jste té situaci nevěnovali pozornost nebo si nejste jistí, napište X k odpovídajícímu číslu příkladu.		vždy - 100% času, často - kolem 75% času příležitostně - kolem 50% času, zřídka - kolem 25% času, nikdy - 0% času				
č. příkladu	Taktilní vnímání	frekvence				
		vždy	často	příležitostně	zřídka	nikdy
1	Vyjadřuje úzkost během péče (bojuje nebo křičí během česání, mytí obličeje, stříhání nehtů)					
2	Preferuje tričko s dlouhým rukávem, i když je teplo / tričko s krátkým rukávem, i když je zima					
3	Vyhýbá se chůzi naboso, zejména v trávě nebo písku					
4	Reaguje citlivě nebo agresivně na dotek					
5	Odstoupí od stříkající vody					
6	Má problémy stát v řadě nebo blízko jiných lidí					
7	Promne nebo otře si místo, kde se ho/jí někdo dotknul					
Součet						
Chuť a Čich						
8	Vyhýbá se určitým chutím nebo vůním potravin, které jsou součástí obvyklé dětské stravy					
9	Sní pouze určité chutě. Jaké:					
10	Omezuje se pouze na některé konzistence/teplotu jídla_ Jaké:					
11	Vybírávý strážník, hlavně na konzistenci jídla					
Součet						
Citlivost k pohybu						
12	Pokud se chodidla nedotýkají země, je neklidný a úzkostný					
13	Bojí se pádu / výšky					
14	Nemá rád-a aktivity, kdy je hlavou vzhůru					
Součet						
Porucha sensorická registrace/Vyhledávání podnětů						
15	Těší se z podivného hluku/ vyhledává příležitosti hluk dělat					

16	Vyhledává všechny druhy pohybu a narušuje tím každodenní aktivity						
17	Během pohybové aktivity se snadno přehnaně rozruší						
18	Dotýká se lidí a objektů						
19	Nezdá se, že by si věnoval pozornost tomu, když má špinavé ruce nebo tvář						
20	Střídá jednu aktivitu za druhou a narušuje tím hru						
21	Nosí oblečení naruby, pokroucené na těle						
Součet							
	Sluchová filtrace						
22	Pokud je kolem hodně hluku, je roztržitý-á/ nemůže se soustředit						
23	Vypadá, že neposlouchá, co říkáte						
24	Neumí pracovat, pokud je z pozdálí slyšet nějaký šum/ hluk						
25	Má potíže dokončit úkol, když je zapnuté rádio						
26	Nereaguje na jméno, když na něj-ní voláte, ale sluch má v pořádku						
27	Má problémy udržet pozornost						
Součet							
	Slabost						
28	Vypadá, že má slabé svaly						
29	Snadno se unavený, obzvlášť pokud má stát nebo udržet určitou pozici						
30	Má slabý úchop						
31	Neumí zvednout těžké předměty						
32	Potřebuje se podpírat						
33	Nízká výdrž/ snadno se unaví						
Součet							
	Zrakové a sluchové vnímání						
34	Reaguje negativně na některé nečekané hlasité zvuky						
35	Přikrývá si uši rukama, aby je chránil-a před hlukem						
36	Nemůže si zvyknout na jasné světlo, rozrušuje ho, zatím co ostatní si už dávno přivykli						
37	Sleduje všechny v místnosti, když se po ní chodí nahoru a dolů						
38	Zakrývá si oči nebo mžourá před světlem						
Součet							
Totální součet							

Tabulka 3: Body pro vyhodnocení SSP

Oblast	Dosažený počet bodů/maximální počet bodů	Fyziologická odpověď	Pravděpodobná odchylka	Jednoznačná odchylka
Taktilní vnímání	/35	35 - 30	29 - 27	26 - 7
Chuťové/čichové vnímání	/20	20 - 15	14 - 12	11 - 4
Citlivost k pohybu	/15	15 - 13	12 - 11	10 - 3
Porucha sensorické registrace/ vyhledávání podnětů	/35	35 - 27	26 - 24	23 - 7
Sluchová filtrace	/30	30 - 23	22 - 20	19 - 6
Slabost	/30	30 - 26	25 - 24	23 - 6
Zrakové/sluchové vnímání	/25	25 - 19	18 - 16	15 - 5
Celkové hodnocení	/190	190 - 155	154 - 142	141 - 38

<p>Instrukce: Přepsat dosažený počet bodů každé oblasti do odpovídajícího řádku. Případné součty s označením X zapsat zakreslením křížku do odpovídajícího řádku.</p>	<p>1 = vždy 2 = často 3 = příležitostně 4 = zřídka 5 = nikdy</p>
--	--

Tabulka 4: Tabulka pro zaznamenání výsledku dotazníku SSP

Oblast	Dosažený/ maximální počet bodů	Hodnocení
Taktilní vnímání	/35	
Chuťové/čichové vnímání	/20	
Citlivost k pohybu	/15	
Porucha sensorické registrace/ vyhledávání podnětů	/35	
Sluchová filtrace	/30	
Slabost	/30	
Zrakové/sluchové vnímání	/25	
Celkové hodnocení	/190	

POUŽITÁ LITERATURA

1. AYRES, A. J., et al. *Sensory Integration and the Child. Understanding hidden sensory challenges*. Revised and updated by Pediatric Therpay 25th ed. Los Angeles, California: Western Psychological Services, 2005, 211 s. ISBN 978-0-87424-437-3
2. CLARCQ, H. De, *Mami, je to člověk, nebo zvíře?* Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. 104 s. ISBN 978-80-7367-235-5.
3. JACOBS, D., S., BETTS D., E. *Nácvik sebeobsluhy a sociálních dovedností u dětí s autismem*. Praha: Portál, 2013. 152 s. ISBN 978-80-262-0498-5.
4. KRANOWITZ, C., S. *The Out-of-Sync Child. Recognizing and Coping with Sensory Processing Disorder*. New York: Penguin Group, 2005, ISBN 0-399-53165-3
5. MILLER, L., J. *Sensational Kids: Hope and Help for Children with Sensory Processing Disorder*. 3. Vydání. New York: Penguin Group, 2014, s. 16. ISBN 978-0-399-16782-9

